

MENIGHETSBLADET

Berg, Rokke, Halden, Asak, Tistedal, Idd og Enningdalen menighet

Nr. 2 | 28. årgang | juni 2014

Det levende vann

Ånden blir gitt på Pinsedagen: (Ap. 2, 1–4.)

Da pinsedagen kom, var alle samlet på et sted. Plutselig lød det fra himmelen som når en kraftig vind blåser, og lyden fylte hele huset hvor de satt. Tunger som av ild viste seg for dem, delte seg og satte seg på hver enkelt av dem. Da ble de alle fylt av Den Hellige Ånd, og de begynte å tale på andre språk etter som Ånden ga dem å forkynne.

Ryktene fortalte at det var noe som skjedde i Metodistkirken i byen Haugesund hvor jeg vokste opp. Det var en gruppe ungdommer fra USA som var på besøk. Det hørtes spennende ut derfor dro noen venninner og jeg dit en kveld.

Da vi kom på møtet og fikk høre hva disse ungdommene fra «Jesus-folket» i USA hadde opplevd fikk jeg en veldig lengsel etter å få del i det samme. Selv var jeg vokst opp i Den norske kirke, var prestedatter og vant med forskjellig forkynnelse. Men det de hadde opplevd med Jesus hadde jeg aldri tidligere hørt om. – Jeg vil ha det som de har, tenkte jeg inni meg. Da møtet var slutt kunne de som ville være igjen og bli bedt for. Jeg ble bedt for, med håndspåleggelse av en i teamet fra Jesusfolket. Jeg følte ingenting der og da, men merket siden at jeg fikk mer trang til å lese i Bibelen.

Dette skjedde det året jeg var russ og på en fellessamling for kristenrussen et halvt år etterpå, fikk jeg mer undervisning om dette med Den Hellige Ånd og om nådegavene. Det var ikke det som var hverdagskost i ten-singkoret der jeg gikk, ei heller på gudstjenestene i Den norske kirke. Noen uker etterpå, da jeg en dag satt på rommet mitt og ba, surret det tre ukjente ord i tankene mine. Jeg ba disse ordene høyt for meg selv og plutselig kunne jeg tale flytende i «tunger». Samtidig ble jeg fylt med en slik inderlig glede som jeg aldri har opplevd før eller siden. Umiddelbart gikk jeg til mine foreldre og fortalte det som hadde hendt. Denne opplevelsen med Den Hellige Ånd føltes for meg som en elv av Guds levende vann som jeg fikk øse av.

Peter taler på pinsedagen: (Ap. 2, 17:)

I de siste dager skal det skje, sier Gud, at jeg øser ut min Ånd over alle mennesker. Deres sønner og døtre skal profetere, de unge skal se syner, og de gamle skal drømme drømmer.

RAGNA RISTESUND HULT

Gla ´sang i Spania

MENIGHETSBLADET

Utgis av Den norske kirkes menigheter i Halden kommune.

I redaksjonen:

Ansvarlig redaktør: Unni E.B. Nøding
E-post: unninoding@halden.net
Redaksjonen: Liv Hauge Johansen, Arild Stang, Ann Kristin Samuelsen, Kari Mjølnerød og Inger Lise Skauge

Grafisk produksjon:

Suveren Kommunikasjon AS, Halden

Trykk: Amedia

Opplag: 13.900

Gaver til Menighetsbladet:

Bankkonto 1030 07 44023

Stoff til Menighetsbladet bør helst leveres på e-post til unninoding@halden.net

Kjære lesere

Sist vi traff hverandre var det påske. 50 dager derefter kommer den tredje store høytiden i kirkeåret, pinse, Den hellige ånds høytid. Jesu lidelse, død, oppstandelse og himmelfart går forut for disse festdagene. I dette nummeret har vi lagt vekt på Jesu himmelfart og hans avskjed med disiplene. Han sier selv: «Det er til gagn for dere at jeg går bort... da skal jeg sende Talsmannen – Den hellige Ånd – til dere.» Det er til gagn for oss, sier Jesus. I kraft av Den hellige Ånd er han usynlig til stede hos den enkelte troende og i de troendes forsamling. På pinsefestens dag i Jerusalem blir dette åpenbart for en forsamling på over 3000 mennesker. Dette blir vendepunktet for den lille forsamlingen av Jesus-venner i byen. Dette blir begynnelsen til den verdensvide kristne kirke slik vi kjenner den i dag. Dette er sannerlig noe å feire.

Så håper vi i redaksjonen at våre lesere finner noe av interesse i bladet også denne gang. Vi tar gjerne i mot tilbakemeldinger om stoff dere ønsker mer av eller områder inne kristent arbeid som vi kunne belyse. I dette nummeret har vi tatt frem stoff fra den nye salmeboken, som flere menigheter allerede har skaffet seg.

Så ønsker vi god sommer i Guds herlige natur og under en åpen himmel! Men husk å besøke andre kirker også når dere er på ferieturer, her er det mye spennende å finne!

Sommerhilsen fra Unni E.B. Nøding

Forsidebildet

Bildet av Elgåfossen i på forsiden er fotografert av Arild Stang. Elgåfossen er Østfolds høyeste uregulerte fossefall med en fallhøyde på 46 meter. Grensen mot Sverige går midt i fossen. Den er derfor også Bohuslans høyeste uregulerte fossefall. Elgåfossen, som er en del av elva Elja (Elgå), renner ut i Enningdalselva.

Neste nummer

Neste nummer av Menighetsbladet trykkes **24. september**. Siste frist for innlevering av stoff til bladet er **12. september**.

Gla´sang på sangtur til Spania

En sprudlende og glad flokk dro torsdag 1. mai med fly fra Rygge til Málaga i Spania. Målet var sjømannskirken El Campanario på Costa del Sol. I tillegg til sangerne var også noen familiemedlemmer med – i alt var vi 27 personer.

Gla'sang synger i pation, det vakre gårdsrommet, i sjømannskirken lørdag 3. mai.

Foto: Birger Tollefsen.

AV INGER LISE SKAUGE

Særpreget kirke

Kirken ligger i Calahonda mellom Marbella og Málaga, en halv times kjøring fra flyplassen i Málaga. Atmosfæren er unik i dette gamle bygget med sin flotte patio og hage. Her kunne vi avlegge et besøk i kafeen, møte mennesker for en god samtale, eller bare slappe av. I den spesielle palmehagen er det eksotiske frukttrær, svømmebasseng, solstoler og kafébord.

Spennende boalternativ

Koret ble innkvartert i kirkens gjestehus – et på alle måter fint og spesielt boalternativ.

Gårdsrommet er rammet inn av bygninger på tre sider.
Foto: Sjømannskirken

Sanggudstjeneste

På veien til flyplassen fikk vi søndag 4. mai delta på gudstjeneste i Den skandinaviske turistkirken i Fuengerola. Ledelsen ga hele opplegget for formiddagsgudstjenesten til Gla'sang, og vi sang våre glade sanger – 10 i alt – og fikk mer enn god respons. Det ble en sang-gudstjeneste med «nogo attåt», for innimellom sangene fikk vi glimt fra Bibelens kvinnegalleri.

Sangere og medreisende kan se tilbake på en flott sangtur, og vi er alle takknemlige til både Gud og mennesker. Våre ledere, Elisabeth og Ivar Kynningsrud, hadde planlagt alt og satt sammen et utmerket, variert og artig turprogram, slik at alle følte seg ivarettatt. Alle Gla'sangere og de som fulgte med takker disse to spesielt.

Hele reisefølge fotografert i Den skandinaviske turistkirken i Fuengerola.
Foto: Berno Hallström

Området hadde tidligere vært både politistasjon og kloster, og vi følte virkelig at det var et historisk sus over stedet. Historien satt igjen i veggene, buegangene og på selve overnattingsrommene i 2. etasje.

Den særpregede sjømannskirken El Campanario feiret sitt 10-årsjubileum helgen etter at vi var der, og vi kunne merke at jubileumsforberedelsene var godt i gang.

Bidrag til Menighetsbladet

Styret for Bladet er takknemlig for at vi fortsatt kan utgi Menighetsbladet fire ganger i året, og vi håper at leserne – som vi – er fornøyde med innhold og utseende! Men hvis du vanligvis bruker en «gammeldags» giroblankett, kan du skrive av korrekt giro, som vist nedenfor!

Betalingsinformasjon		GIRO		Betalingsfrist
Utgis av de 7 menighetene i Den norske kirke i Halden		Underskrift ved girering		
Betalt av		Betalt til		
		Menighetsbladet		
		Os allé 13		
		1777 HALDEN		
Beløst konto		Kvittering tilbake		
Kundidentifikasjon (KID)	Kroner	Øre	Til konto	Blankettnummer
H		< >	1030 07 44023	<6015628565>

Kristi Himmelfart

Hva er det vi gleder oss over på Kristi Himmelfartsdag?

I året 1723 begynner Johan Sebastian Bach som kantor i Leipzig. En av oppgavene er å framføre en kantate hver søndag, og ofte skrev han en ny. I løpet av tre år har han skrevet en lang rekke kantater som blir framført i byens kirker. 18. mai 1724 framfører han en ny kantate for Kristi Himmelfartsdag, og 19. mai i 1735 framfører han er oratorium for denne viktige dagen i kirkeåret.

AV KJELL HALVARD FLØ

Kristi Himmelfartsdag kommer

40 dager etter påske. Bach vil feire at Jesus Kristus ble tatt opp til himmelen, og han framfører nyskrevet musikk for anledningen. Men det var ikke første gang at denne dagen ble feiret. I den kristne kirke finner vi Kristi Himmelfartsdag omtalt på 400-tallet, og trolig ble den markert tidlig i oldkirken. Bach hadde nok undret seg om han hadde visst at vi kunne finne musikken hans på Youtube nesten tre hundre år senere. Det er bare å søke etter BWV 37 og BWV 11 på internett, så dukker denne musikken for Kristi Himmelfartsdag opp i mange versjoner.

Hva er det vi gleder oss over på Kristi Himmelfartsdag? Jesus Kristus er ikke lenger begrenset til å være i en by og på ett sted. Han er overalt til alle tider, og samler oss mennesker til menigheter over hele verden. Disiplene husket at han stod iblant dem og løftet sine hender og velsignet dem, før han ble usynlig for dem. Så sendte han Den Hellige Ånd på pinsedagen for å gi mot og kraft til disiplene som skulle ut og forkynne evangeliet. Mange fikk høre de gode nyhetene om Gud som vil frelse oss og gjenopprette det som synd hadde ødelagt.

Kristi himmelfartsdag var dagen da disiplene sørget over at Jesus ble borte.

Det var dagen med forvirring og rådløshet, og mye undring om hva som nå skulle skje. Gleden over at nå er Jesus nær oss på en ny måte kommer med pinsedagen. Da skjer et språkunder som gjør at tusenvis av mennesker hører apostlenes undervisning på sitt eget språk, og 3000 blir døpt den dagen. Vi feirer fortsatt pinse som kirkens fødselsdag, og takker for at Den Hellige Ånd fortsatt arbeider med oss, og gir oss tro og håp.

Jesus Kristus lever, og vi kan be til han og syngre våre salmer og lovsanger i menigheter over

Kristi Himmelfart, slik kunstneren Fresco har tolket det. Kunstverket kan sees i Alterchenfelder-kirken i Wien.

hele verden. Nye generasjoner har skapt sanger og musikk som er helt annerledes enn det Johan Sebastian Bach skrev på 1700-tallet. Nye instrumenter og nye melodier vil bli tatt i bruk for å uttrykke glede, tro, tilhørighet og fellesskap med Jesus Kristus. Men kanskje vi også skulle hente fram en kantate fra tidligere tider, og tenke oss at vi sitter i Leipzig i 1724 og feirer

Kristi Himmelfartsdag sammen med Johan Sebastian Bach og resten av menigheten? Å tilhøre den verdensvide kirke gir oss et fellesskap med menigheter i andre land, men også en tilhørighet til de som gikk foran oss, de som i sin generasjon skapte så mye vakker bildekunst og musikk. Den Hellige Ånd er usynlig, men setter spor i historien der mennesker lever

nær Jesus Kristus, lytter til hans Ord, og lar seg veilede i livets mange utfordringer og faser. Vi har en himmel over livene våre, en usynlig venn i Jesus Kristus. Han vil være nær oss ved Den Hellige Ånd og møter oss med nåde og tilgivelse. Det er virkelig noe å skrive sanger om til alle tider!

Nytt fra Berg menighet

Jazzmesse

Søndag 18. mai var det jazzmesse i Berg kirke. Musikere fra Halden Storband deltok sammen med solosangeren Margrethe Gaulin. Det var laget jazzversjoner av salmer og den liturgiske musikken. Jazzmessen ble en flott opplevelse med glade toner i skjønn forening med det glade budskap.

Konsert med

Gledesspredere

Tirsdag 20. mai hadde koret Gledesspredere sin årlige sommerkonsert i Berg kirke. Det var mange entusiastiske kormedlemmer som fremførte sine sanger med stor innlevelse. Dessuten var det både soloinnslag og allsang, og publikum var like entusiastiske som de som ledet an i sangen. Siden dette er korets sommeravslutning var det enkel bevertning for alle som ville være med på menighetshuset – og det var mangel! En stor takk fra Berg menighet til alle Gledesspredere, både de som legger til rette og de som utøver.

Forestillingen SEVEN i

Berg kirke

Når Menighetbladet går i trykken, er det i innspurten til en forestilling som skal vises flere steder i Halden, bl.a. i Berg kirke den 12. juni. Forestillingen SEVEN er et internasjonalt samarbeidsprosjekt, «hentet» til Halden av Frivilligsentralens leder, Wenche Eriksen. SEVEN er iscenesatt lesning, og bygger på personlige intervjuer med sju kvinner og deres kamp for menneskerettigheter og verdig liv i sine ulike verdenshjørner. SEVEN er en tankevekkende forestilling som utvider blikkfeltet vårt – og forhåpentligvis kan den bli en oppmuntring til engasjement for menneskelige rettigheter og en oppmuntring til at mennesker som kjemper for rettferdighet deler sine historier.

Sommeravslutningen med juniorkonfirmantene

18. juni er sommeravslutningen til juniorkonfirmantene. Vi møtes i Berg kirke etter skoletid/ leksehjelp.

6-årsbok

Søndag 24. august er det utdeling av 6-årsbok til barn født i 2008.

Småbarnsang og barneklubb

Torsdag 4. september kl. 17 starter småbarnsangene (1–5 år) og barneklubben (5–8 år) opp igjen. Småbarnsangene vil fra høsten av også ha samlingene sine på menighetshuset, og vi avslutter med felles kveldsmat. Menighetspedagog Iselin A. Gjølset går inn som leder for småbarnsangene.

Nytt fra Asak menighet

Samling for konfirmantene våren 2015

Tistedal og Idd menigheter har i flere år arrangert en samling for menighetenes konfirmanter på Ormtjernhytta i april. Ved årets samling deltok et par representanter fra Asak menighetsråd for å se og lære. Dette med tanke på muligheten for en lignende samling for Asaks konfirmanter våren 2015. Vi fikk oppleve et velregissert og trivelig arrangement med et program som blant annet omfattet natursti, gjørmefotball, quiz, sang, andakt og god mat. Asak menighetsråd vil nå se på hvordan vi kan utvikle et lignende tilbud for konfirmantene som starter opp til høsten. En takk til Tistedal og Idd som lot oss få være fluer på veggen og tilbød oss å låne fritt fra deres opplegg og ideer!

Dugnad

Menigheten arrangerte 26. april dugnad i kirken. Rundt 15 fremmøtte vasket, tørket stov, pusset messing og ryddet. I tillegg ble det montert hyller og knaggreker i kirkestua og luket ved innkjørselen til kirken. Et trivelig arbeidsfellesskap ble avsluttet med kaffe, kringle og boller ute i strålende vårsol. Takk til alle som møtte opp og gjorde en innsats!

Videre har Arve Tønnesen i etterkant av dugnaden malt opp og oppgradert informasjonstavlen utenfor kirken slik at den nå framstår som ny. Takk også til Arve!

«Innvivelse» av de nye salmebøkene

Asak menighet tar i bruk de nye salmebøkene – Norsk Salmebok 2013 – på gudstjenesten 15. juni i år. Salmeboken inneholder en fin blanding av kjente og kjære salmer og nyere salmer og sanger som noen kanskje kjenner fra andre kristne sammenhenger. Vi gløder oss og håper dette etter hvert kan bli en inspirasjon til formyelse av salmesangen i menigheten.

Norsk salmebok 2013

Tradisjon og fornyelse

Fra adventstiden 2013 er ny salmebok innført som ledd i Den Norske Kirkes liturgi. Allerede i 2008 la Kirkerådet fram forslag til ny salmebok. Men som i Landstads tid, ble salmebokdebatten langvarig og følelsesladet.

AV THOR NONSEID

Spenningen mellom tradisjon og fornyelse av vår salmeskatt har også denne gang utløst et bredt og sterkt engasjement. Når over 30% av salmene i Norsk salmebok fra 1985 er tatt ut, vil nok en del savne sin favorittsalme. Men samtidig har det kommet inn en rekke nye bidrag, både fra andre norske trossamfunn og kristne organisasjoner, fra våre naboland og fra internasjonale kilder. Vi finner salmer på kvensk og samisk og på andre språk, både nordiske og ikke nordiske. «Den nye salmeboken er, med sine mange nye bidrag, mer frodig og har en større bredde enn før», hevder salmebokutvalgets leder Tore Kopperud. (Lys og Liv 1/14 s.11).

Salmedikteren Svein Ellingsen mener en salme er «det himmelvendte svar på det himmelske budskap.» (Lys og Liv 1/14). Han siterer gjerne M.B.Lanstads ord: «Salmen skal låne ord til menneskene». Salmen skal låne ord til de som går i kirken, til menighetens bønn, takk, bekjennelse og lovsang. Også utenfor kirkerommet, ikke minst til mennesker i sorg og motgang, mener salmedikteren som har fått flest salmer inn i den nye salmeboken.

Denne innledningen er starten på en serie i menighetsbladet om nye salmer i Norsk salmebok 2013. Med vårens under

og sommeren for døren, er det nærliggende å peke på salmer som lovpriser skaperverket, lyset og varmen, naturen som våkner til nytt liv og viser oss Guds godhet og omsorg. Og da finner vi to nye salmer, begge på en melodi av skottsk-gælisk opprinnelse fra Isle of Mull på vestkysten av Skottland. Den ene er på engelsk og ble en «top hit» i 70-åra fremført av populære artister som Cat Stevens og Roger Whittaker. Men originalen kom allerede i 1931, skrevet for den engelske «hymnbook» Songs of Praise av dikteren og barnebokforfatteren Eleanor Farjeon (1881–1956). I salmen lovpriser skaperverket med sin frodighet som i Edens hage den første morgen! I salmeboken finner vi både den engelske originalteksten og en norsk gjendiktning av Eyvind Skeie. Til høyre gjengis 1. vers av begge versjoner (N13 801).

Den andre salmen (N13 295) på denne gæliske folketonen er diktet av den samiske forfatteren Anne-Grethe Leine Bientie. Hun er et kjent navn i arbeidet med samisk kirkeliv og bosatt på Snåsa. Den samiske teksten har hun selv oversatt til bokmål. Vi fornemmer samefolkets opplevelse av nærheten til naturen, til dyreliv og fruktbare daler, til Skaperens stemme.

N13 801 (T. Eleanor Farjeon, 1931)
O: Eyvind Skeie M Gælisk folketone.

*Morning has broken like the first morning,
Blackbird has spoken like the first bird.
Praise for the singing, praise for the morning,
praise for them, springing fresh from the Word!*

*Nå er det morgen, tåkene letter,
Fuglesang vekker livet på jord.
Takk, Gud, for sangen, dagen og lyset,
Sannhetens kilde, som er ditt ord.*

N13 295 Anne Grethe Leine Bientie
Samisk original 2006. O: 2007

*Skaperens stemme høres en morgen,
Dagslyset flommer, fyller hans jord
Skaperens kraft blir synlig for alle,
mennesket jubler, gleden er stor.*

*Morgenen rødmer, sollyset varmer,
Fuglesang fyller busker og trær.
Barnet blir vekket varsomt av vinden,
Smiler mot himlen, Herren er nær.*

*Harene hopper, reinsdyra beiter,
Fiskene leiker, ringer i vann.
Fruktbare daler, Herren er giver,
Herlig er livet, godt er vårt land.*

*Stilt kommer kvelden, snart slokner dagen,
før søvnen når oss, ber vi vår bønn.
Skaperens stemme kaller og lokker,
hjemme hos Herren venter hans Sønn.*

*Skaperens stemme høres en morgen
Dagslyset flommer, fyller hans jord.
Skaperens kraft blir synlig for alle,
mennesket jubler, gleden er stor.*

Jostein Andreassen

Darwin – ubrukelig som atéistenes ikon!

«Darwin gjorde det mulig å bli en intellektuelt tilfreds atéist», sier verdens mest profilerte og aggressive sådanne, den britiske biologen Richard Dawkins. Sitatet er hentet fra hans kjente bok «*The Blind Watchmaker*» (urmaker). (Dawkins 1986:6). Siden har han skrevet en rekke bøker med samme budskap, sist i 2006: «*The God Delusion*» («Guds-illusjonen»).

Ikon?

Charles Darwin som han henviser til, trenger ingen nærmere presentasjon. 2009 er «Darwin-år», bl.a. fordi han ble født 12. februar 1809.

Denne britiske naturforskeren har i lang tid fungert som et samlende «ikon» for de fleste av verdens atéister. Men den som kjenner hans tanker, vet at dette er et dårlig, ja, merkelig valg. Han var jo ikke atéist selv! Det vil jeg her kort, men nøye begrunne:

Darwin studerte til prest, men tok ikke «praktikum». I 1831 tok han graden B.A. i teologi og ble til eksamen nr. 10 av 178 kandidater. Fram til 1837 hadde han sin barnetro i behold. Han skriver: «Mens jeg var om bord i [seilskuta] «Beagle» [1831–36] var jeg helt bestemt en troende mann [«quite orthodox»], og jeg husker at flere av offiserene lo hjertelig av meg (selv om de selv var troende) fordi jeg siteret Bibelen som en ufeilbarlig autoritet i noen moralspørsmål.» (Barlow 1958: 85)

Téist

På den tiden han skrev sitt hovedverk «Om artenes opprinnelse» (1859) var han etter eget utsagn en téist. Han skriver: «(...) og jeg fortjente å bli kalt en téist.» (Barlow 1958: 93). Han trodde følgelig da på en personlig Gud, men at denne ikke grep inn i verden. Til sin fromme og troende kone Emma hadde han et svært godt forhold og tok et fintfølelse hensyn til henne og deres mange kristne venner. For eksempel skriver han en gang: «Jeg angriper ikke Moses [dvs. Skapelsesberetningen], og jeg tror Moses kan ta vare på seg selv. Og jeg kan ikke huske at

jeg noensinne har publisert et eneste ord direkte mot religionen eller prestene.» (LLCD, Vol II, 1887: 288f.)

Agnostiker

Darwin benekter tydelig at han var atéist. Han skriver: «Selv i mine mest ekstreme religiøse svingninger har jeg aldri vært en atéist i den forstand at jeg har benektet eksistensen av en gud. Jeg tror at vanligvis (og mer og mer ettersom jeg blir eldre), men ikke alltid, at agnostiker ville være den rettste beskrivelsen av min religiøse oppfatning.» (LLCD, Vol I, 1887: 304). En agnostiker er en som mener at gudserkjennelse er en umulighet, men som ikke nødvendigvis avviser eksistensen av en gud. Også i sin selvbiografi forteller Darwin at han var en agnostiker: «Jeg må være tilfreds med å være en agnostiker» (...) «must be content to remain an Agnostic.» (Barlow 1958: 94).

I slutten av september 1881 fikk Darwin besøk av to fremtredende atéister, britten Edward Aveling og tyskeren Ludwig Büchner, i forbindelse med fri-tenkernes internasjonale kongress i London. De to prøver å vinne Darwin for sitt syn, det ville være av stor betydning for kongressen og deres videre arbeid.

Men Darwin svarer: «Hvorfor er dere så aggressive? Vinner dere noe på å prøve å tvinge disse nye idéene på menneskeheten?» I samtalen erklærer han seg som agnostiker. Dette skriver Aveling selv i referatet, og utsagnet bekreftes og kommenteres av Darwins sønn Francis, som var til stede under besøket: «Min fars svar viste at han foretrak

å bli kalt en ikke-aggressiv agnostiker.» (Aveling 1883; LLCD, Vol I, 1887: 317).

Gud skapte livet

I sin viktigste bok «Om artenes opprinnelse», på nest siste side, skriver Darwin i alle utgaver av boka at «naturlovene er innplantet i materien av Skaperen («the Creator».) Og i siste linje i boka (fra 2. utgave av og siden i alle utgaver) skriver han at «livet opprinnelig er blåst inn av Skaperen». Faktisk bruker han det bibelske uttrykket «breathed».

Omvendt på dødsleiet?

Det er en utbredt oppfatning at Darwin skal ha blitt «omvendt» på dødsleiet og dermed skal ha gått fra sin teori. Dette er tøv. Glem det! Det var en kvinnelig predikant, Elizabeth Reid Cotton, som kom med påstanden i en avisartikkel i «Boston Watchman Examiner» 19. august 1915, altså hele 34 år etter Darwins død. Dette ble da blankt benektet av hans nærmeste familie og siden av Cottons kollega James Fegan, som karakteriserte henne som «upålitelig». (Moore 1994: 153ff.)

Ubrukelig!

Men hvordan Darwin kan benyttes som «mønster» for atéistene, det er merkelig. Han motsier jo deres tanker! De bør finne seg et annet ikon, som ikke er så ubrukelig, spør du meg.

Nytt fra Halden menighet

Fasteaksjonen

Konfirmantene i Berg, Rokke og Halden sto for en fin innsats i årets fasteaksjon der de gikk fra dør til dør med bøsser for Kirkens Nødhjelp. Sammen kunne de levere over 30.000 kroner til årets aksjon, som handler om å skaffe tilgang til rent vann i områder der det ikke er en selvfølge. Konfirmantforeldre støttet de unge, både med transport og bollebaking.

AV KNUT SAGAFOS

Jostein Andreassen Darwinboken

Forlaget Origo,

Jostein Andreassen er forfatteren som er blitt kjent blant annet gjennom sine radioforedrag om Charles

Darwin i P2-akademiet, NRK. Med sin grundighet og nøyaktighet bringer Andreassen nytt lys over mange historiske myter knyttet til årets feirede jubilar, Charles Darwin. Jostein Andreassen har i mer enn 30 år forsket i Darwins omfattende skriftlige materiale. Det er derfor ikke uten grunn at han nyter stor respekt og regnes som Norges kanskje aller fremste Darwin-kjenner.

Det fine med boka er at her sies ikke mer enn man kan ha dekning for; her er et fotnoteapparat så omfattende at de danner nesten en bok i seg selv. Disse kan leseren selv benytte og sjekke korrektheten.

Det spennende med boka er at mange av de forestillinger vi har knyttet til Darwin viser seg å være vrangforestillinger; Var Darwin ateist? Var Darwin biolog? Var Darwins teori unik? Hva var Darwins beste bevis?

Det interessante med boka er at flere kjente, norske Darwin-kjennere viser seg også å ha tatt feil i Darwin-relatert stoff. Feilen består i at de ikke kan ha lest kildene, men støttet seg på andrehåndskunnskap. Har for eksempel den katolske kirke god tatt evolusjonen? Svaret kan komme til å overraske deg! Gå til kildene og bli vis. Darwinboken er en slik kilde.

Konfirmasjon

Nytt fra
Halden
menighet

Årsmøtet

Menighetens årsmøte ble holdt 11. mai etter gudstjenesten. Deltakerne fikk en gjennomgang av årsberetning og regnskap, og kunne notere at 2013 avsluttet med et overskudd på over 17.000. Det er midler som kommer godt med, og som gir gledelige muligheter.

Mulighetene Fellesrådet har til å dekke utgiftene som hører inn under deres ansvarsområde, er derimot svekket. Bevilgningen fra Halden kommune er skåret ned, og det har ført til nedskjæringer også på menighetsplan. En konsekvens er at det blant annet ikke kan settes inn vikar når noen sykmeldes. Det er heller ikke midler til nødvendig vedlikehold av bygninger. I Immanuels kirke er rengjøreren sykmeldt, og kirketjeneren har bare kapasitet til å sørge for det aller nødvendige i form av rydding og kosting.

Menighetsrådet utfordrer seg selv til å se på hvilke muligheter som kan finnes når det gjelder å dekke viktige behov i Immanuels kirke.

Konfirmantmusikal

Ledet og inspirert av menighetspedagog Johannes Wilberg Halvorsen framførte i begynnelsen av mai en musikal om Paulus. Det var en imponerende forestilling med fin framføring og flotte sangprestasjoner både av kor og solister. Det var naturlig nok ganske fullt i kirken denne søndagskvelden – mange stolte foreldre, slekt og venner møtte fram.

Konfirmasjonen ble en fin høytidsdag med nesten fullsatt kirke. Også denne gang ble en av konfirmantene døpt. Det gjorde konfirmasjonshandlingen ekstra høytidelig.

Mai er konfirmasjonsmåned. Det var gledelig å lese oversiktene i lokalpressen over alle konfirmanter i ulike menigheter i Halden. Menighetsbladet deltok i konfirmasjonsgudstjenesten i Immanuelskirken søndag 4. mai.

TEKST OG FOTO: ARILD STANG

Immanuelskirken var nesten fullsatt. I prosesjon toget 15 konfirmanter inn i kirkerommet med liturg, sogneprest Jan B. Lystad og menighetspedagog Johannes W. Halvorsen. Det dyktige koret La Capella sang vakkert «Dette er dagen som Herren har gjort». Syv hvitkledde jenter og åtte gutter satte seg på benkene til høyre nærmest koret.

Menighetspedagog Johannes holdt en tankevekkende og en smule utradisjonell tale til konfirmantene over teksten Matt. 28, 16–20. I koret hadde han båret frem et bord med diverse rekvisitter og strømførende kabel. Med henvisning til dagens pretekst, sa han: «Men hva var det egentlig Jesus fortalte? ... Vi er eksepsjonelt dårlige til å tenke abstrakt – vi forholder oss til en fysisk verden.»

Sjømannskirken hjelper nordmenn som lever på gata i Spania. Her gikk menighetspedagogen til bordet og helte vaffelrøre

i et varmt jern. «Jesus forholder seg til mennesker og ikke til filosofer. Han møter mennesker der de er i livet, forholder seg til folks fysiske behov, sorger, gleder og problemer.

Nattverden er den første delen av «vaffelens evangelium»; – det er konkret, vi kan ta i det, vi kan spise det, og det smaker til og med godt!»

Da var vaffelplaten ferdig stekt. Taleren gikk ned til konfirmantene og delte ut biter av vafelene. – «Hvorfor er vafelene rutete?» Fordi røren ved varmeoverføring har laget en stor, samlet overflate på produktet. «Vi trenger også ruter i livene våre – vi trenger å gi Gud plass og rom og overflate; tid, varme, oppmerksomhet og fellesskap». Før forbønnen for den enkelte konfirmand ble en av dem kalt frem til døpefonten og døpt; en tankevekkende og særdeles fin opplevelse for menigheten.

La Capella underholdt med flere vakre sanger, ledet av sin dirigent Hans Kristian Olsen,

Menighetspedagog Johannes W. Halvorsen.

– som også var dagens organist.

Før velsignelsen sang menigheten «Deg være ære». Konfirmantene forlot kirkerommet i prosesjon, for utenfor å stille opp til diverse fotografering.

Samtalegudstjeneste på Idd
– gammel overhøring i ny drakt

Siste søndag i april hadde vi fulle hus i Idd kirke. Det var tid for samtalegudstjeneste med årets konfirmanter. I kirkebenkene satt foreldre, foresatte, søsken og andre fra familie og menighet, framme i korbuen stod presten sammen med grupper av konfirmanter.

AV MARTIN LUND

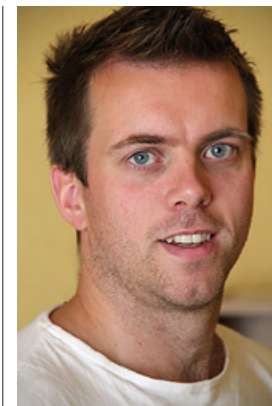
En etter én kom de fram til mikrofonen for å svare på spørsmål som presten stilte – om Gud, skapelsen, syndefallet, Jesus, hans død og oppstandelse, Bibelen, menneskeverd, nestekjærlighet etc. En etter én svarte de, med tydelig røst og med hodet hevet.

På vei ut av kirken etter endt gudstjeneste var det bare smil og glede. Foreldre og foresatte var stolte av konfirmantene. Konfirmantene var lettet over å være ferdige. Noen av dem hadde nok gruet seg litt til denne dagen. Men plutselig var det en av dem som sa: «Det var jo litt artig, øg.»

Overhøring av konfirmantene

Noen i foreldre- eller besteforeldregenerasjonen vil huske at man tidligere hadde en overhøring i løpet av konfirmanttiden, en samling i kirken der man som konfirmand måtte frem og svare på spørsmål fra katekismen eller ramse opp budene eller sitere salmevers eller andre ting. Noen husker med gru tilbake på dette, og er glade for at kirken de senere årene har «lettet på kravene» til konfirmantene. Men er det nå slik at de konfirmantansvarlige på Idd har tenkt å snik-gjeninnføre den gamle overhøringsgudstjenesten?

Nei, samtalegudstjenestene på Idd er ikke det samme som de gamle overhøringene. Hos oss er det ikke noe formelt krav om at man må gjennom en slik samtalegudstjeneste for å bli konfirmert, selv om utgangspunktet er at alle konfirmanter skal delta.

Kapellan Martin Lund.

Det er heller ikke så stor vekt på å gjengi tekster ordrett. Visst er det fint om en konfirmand kan sitere en del av trosbekjennelsen eller den nye oversettelsen av Herrens bønn. Men det kan være like fint om konfirmanten gjengir – med egne ord – hva vi har lært om dåpen eller nattverden. Det er også en grunn til at det heter samtalegudstjeneste: Vekten ligger ikke på at konfirmanten skal overhøres/eksamineres, men at presten og konfirmanten skal ha en samtale som tar opp noe av det vi har jobbet med i løpet av året.

Hvorfor samtalegudstjeneste?

Vi begynner forberedelsene til samtalegudstjenesten i slutten av mars. Når jeg forteller konfirmantene om opplegget, er de første reaksjonene ofte – *Nei, må vi fram og snakke?!!* eller – *Nå tuller du, Martin? Vi skal vel ikke seriøst fram og snakke i mikrofonen i kirka?!!*, før jeg beroliger dem med å si: – Jo, det skal vi. Vi skal vise fram alt det vi har lært i år.» Da blir de lett engstelige. «Har vi lært noe i år,

da?», tenker de fram til de har fått utdelt spørsmålsarkene og jobbet litt med «sine» spørsmål. Da finner de ut at – jo, vi har faktisk lært ganske mye dette året.

Samtalegudstjenesten oppsummerer det viktigste av det vi har lært i løpet av konfirmasjonstiden. En slik oppsummering gjør at stoffet fester seg bedre. Ikke minst gjelder dette de konkrete spørsmålene hver konfirmand jobber med: Når du skal frem og svare på én bestemt ting, så setter du din ære i at det skal bli bra. Det gjør i hvert fall konfirmantene på Idd. Og da sitter det.

I samtalegudstjenesten viser vi fram det vi har jobbet med. Foreldre/foresatte – og menighet for øvrig – som kommer på samtalegudstjenesten kan være trygge på at her har vi ikke bare spist pølser og drukket brus; her har vi jobbet skikkelig med de store temaene i den kristne tro. Og alle som kommer på samtalegudstjeneste risikerer å få en oppfriskning selv, også.

Og hvis vi i tillegg kan ha det «litt artig øg,» ja, da må det være bra med samtalegudstjeneste!

Halden og Omegns Begravelsesbyrå AS Damhauggt. 15 Telefon 69 18 44 51 – En god hjelp i en tung stund	Tom for printerblekk? Canon/HP/Lexmark og Pelikan blekk KohnLibris Storgaten 24 – tlf. 69 18 43 44 – et førstevalg i sentrum	Kildebo Blomster Storgt. 16 Tlf. 69 18 14 10	Bestill synsundersøkelse idag! interoptik Halden Optiske Tlf. 69 18 42 75	Et rolig sted for voksne mennesker Midt på torvet, rett ved gjestehavnen Tlf 69 17 55 55	KWI minipris RISUM TLF. 69 18 57 93	 Børkes Bakeri – baker byens beste brød Skippergata 14 Tlf. 69 18 13 72	DNB Busterudgata 31, 1776 Halden E-post: halden@dnb.no	For oss er privatkunder like viktige som bedriftskunder . Handelsbanken www.handelsbanken.no	Glassmester'n a OSKAR HANSEN GLASSMESTERI OG RAMMEFORRETNING Oscarsgt. 14 Tlf. 69 18 29 76. (Nattservice: 92 89 91 11)	AF Bygg Østfold Tlf. 69 21 36 00	JENSEN & SCHEELE BIL AS Vestgårdveien 1 – Postboks 1080, 1787 Berg Telefon 69 21 35 00 – Telefax 69 21 35 10 www.jensen-scheele.no
avd. Haugen Begravelsesbyrå Busterudgt. 7B Telefon 69 18 16 57 – Vi hjelper i en vanskelig tid	Bademiljø Kolås Eftf. AS Autorisert rørlegger Nedre Bankegate 34, 1771 Halden Tlf 69 19 07 00	ERLING GRIMSRUD AS Flatebyveien 1A, 1792 Tistedal • Tlf 69 21 14 60 • Graving • Sprenging • Transport • Høytrykkspuling www.erling-grimsrud.no	FABIAN restaurant og pannekakeri	Vi kjører for deg! Ta kontakt på tlf: 69 13 77 00 eller e-post: travel.ostfold@nettbus.no nettbus nettbus.no	Bergstrøm Kjøtt og Delikatesse AS Tlf. 69 18 56 20 Tista senter. Walkersgate 4	Montér Montér Halden Walkersgt 1 (Høvleriet) Tlf 46895000 Åpningstider: Mandag–fredag: 07:00–17:00 Lørdag: 09:00–15:00	STANSEFORMFABRIKKEN STANSEFORMER av høyeste kvalitet. Konstruksjon på DAK, stanseriss og matriser. Laserskærne stanser og renseverktøy. Utskjæring av prøve-esker. Stansformfabrikken AS, Iddevien 66, N-1709 Halden, Norge Telefon 69 17 52 20 – Telefax 69 18 21 55	SpareBank HALDEN	Vi hjelper deg i gang med ditt prosjekt. Kom innom for en hyggelig fagprat. BYGGERIET Byggeriet LA Bygg Isakbakkeveien 1 (Sortliefeltet) Tlf 476 55 222	Benytt Menighetsbladets samarbeidspartnere når du handler!	

DIAKONI I FOKUS

Nytt fra Idd menighet

Påskevandringar

Onsdag før påskesøndag deltok ca 100 barnehagebarn på påskevandringar i Idd kirke. Ungene ble utledde som disipler og fikk oppleve den dramatiske påskeuken da Jesus red inn i Jerusalem, innstiftet nattverden, døde og stod opp. På høytidsgudstjenesten påskedag kunne hele menigheten glede seg over barnehageungenes flotte påskeblomster som fylte alteret og minnet oss om Jesu oppstandelse.

Årets konfirmasjonsgudstjenester er unnagjort med **49 flotte konfirmanter** i fokus! Idd menighet gratulerer de unge og deres familier! I 2015 blir konfirmasjons-søndagene i Idd kirke 3. og 10.mai.

Søndag 25. mai framførte Idd barnekor **minimusikalen «Noah»** i Idd kirke. De framførte fikk være vitner til en imponerende forestilling med flott sang av både kor og solister, imponerende kulisser og god regi. Takk til Hilde, Hanne, Johannes, Dag og alle innsatsvillige foreldre – og takk til alle dere barna!

Trivsel og frivillig koordinator

AV LISBETH BJERKE

Jeg har blitt utfordret til å skrive litt om jobben min som trivsels- og frivilligkoordinator i enhet sykehjem. Enhet sykehjem består av fire sykehjem, Karrestad eldresenter og Karrestad sykehjem, Halden sykehjem, Iddebo sykehjem og Solheim senter.

Når jeg regner med alle frivillige som er inne og gjør en jobb på en av disse stedene i løpet av en måned, så har vi et sted mellom 50–70 frivillige. Noen er inne en gang i måneden, andre tre ganger i uken, alt etter hva den enkelte frivillige ønsker.

Vi satser mest på gruppeaktiviteter som bakegrupper, mannsgroupe, mimregroupe, hyggetreff, trim, gubbetreff og hyggekvelder. Utover dette er det også mange som går på besøk, én til én, og til tross for alle disse trenger vi enda flere frivillige medarbeidere. Det er mange som sitter ensomme på rommet sitt eller i stua.

Vi ønsker å satse mer på det individuelle. En «turvenn» er det også flere som ønsker seg. Det å komme ut i frisk luft er et ønske som mange har.

Vi har akkurat startet en kontakt med Røde kors om besøksvenn med hund. Da starter vi på Karrestad og utvider til de andre stedene etter hvert.

Hver sommer leier vi en hytte i Torpedal og inviterer med pasienter og pårørende til en «feriedag». Også her stiller frivillige medarbeidere opp som ledsagere og hjelpere.

En gang i måneden kommer Solsiden barnehage på besøk. De er med på bakegruppa og da baker vi muffins. Barna underholder med sang og skuespill.

Tidligere i år fikk vi besøk av Hilde Finsådal og en babysanggruppe med mødre og barn på sykehjemmet. Vakre barn og vakre mammaer, med sang, regler og lek loset de oss gjennom 40 minutter med babysang. Vakker sang, kjente regler og

glad barnelatter fylte trivselsstua vår. Det var mange pasienter som var til stede og fikk nyte dette. Mødrene var rause med kontakt med pasientene og pasientene gledet seg stort. Dette ble en andakt i ord og toner.

Det er mye jeg kunne si om jobben min og om gledene ved å se pasientene kose seg, men jeg tror de fleste kan sette seg inn i at dette må bety mye for den

som sitter på rommet sitt eller i stua dag etter dag.

Alle avbrekk i rutiner og kjedsommelighet er velkommen. Personalet gjør så godt de kan innenfor de rammene de har, men det skjæres ned på bemanningen og det blir tøffere og tøffere å jobbe i helsesektoren. Derfor er det viktig med frivillige medarbeidere, som igjen skaper mange positive effekter. Bbare det å ha noen å gå til i hverdagen som pensjonist, noe å glede seg til. Det er et veldig godt miljø i troppen vår og alle gleder seg over å se gleden hos andre. Den største gleden man kan ha det er å gjøre andre glad.

Har du lyst til å bruke noen timer i måneden på å være frivillig medarbeider så ta kontakt med meg på telefon 92499799.

Hvert av landene har i tillegg sine egne styrer som fokuserer på det hjemlige arbeidet. Organisasjonen er organisert som en stiftelse med et bredt representativt representantskap som velger styret. Dette har ansvar for budsjett, internasjonalt arbeid og hovedstrategien for arbeidet.

Nyere satsinger

I 1990 årene hadde Areopagos et større byggeprosjekt i Hong Kong som gav organisasjonen nye økonomiske muligheter. Dette har ført til at organisasjonen har fungert som katalysator for en rekke forskjellige prosjekt og tiltak innen studier, dialog, spiritualitet og nyåndelighet. I dag er Raag Rolfsen direktør, og hovedkontoret ligger i Oslo. I Danmark har organisasjonen vært aktiv på internett og markert seg i den offentlige debatten om religion og tro.

Organisasjonen har ikke foreninger, men støttegrupper og kontakter rundt om i landet. I Indre Østfold arrangeres det månedlige Stille Kvelder i Askim kirke i regi av Areopagos og prostiet. Hvert år er det et større sommerstevne for organisasjonen, annet hvert år i Norge og Danmark. I år blir stevnet på Klækken Hotell, Hønefoss 3.–6. juli.

undervisning, retreat, konferanser og menighetsarbeid. I dag drives Tao Fung Shan som en selvstendig stiftelse i nært samarbeid med Areopagos i Norge og Danmark. Organisasjonen har også arbeid i Kunming i Yunnan og driver forskjellige bistandsprosjekt rundt om i Kina. På fjellet hvor TFS-senteret ligger, er det også et større teologisk seminar, Lutheran Theological Seminary, som Areopagos og NMS har et nært samarbeid med.

Nyreligøisitet, religionsdialog og spiritualitet

Organisasjonens særpreg er religionsdialog, studier, kontakt med nyreligøse miljøer og arbeid med retreat og spiritualitet. Areopagos deltar på de fleste alternativmesser i Norge og Danmark. Den er i utgangspunktet luthersk, men fungerer i praksis økumenisk. De senere årene har organisasjonen utviklet religiøse dialogsentre i Oslo, Bergen og Stavanger sammen med bispedømmene. Det arbeides også for å få til et slikt senter i Borg Bispedømme.

Ledelse

Areopagos ledes av et hovedstyre hvor halvparten av medlemmene kommer fra henholdsvis Norge og Danmark.

MISJONS

AV INGER LISE SKAUKE

I forrige utgave av menighetsbladet ble **Samarbeidsutvalget for Menighet og Misjon i Borg, SMM-utvalget** i Borg, presentert. Nå starter en serie, der vi lar hver av organisasjonene i SMM-utvalget presentere seg. Den første vi utfordrer er Bent Reidar Eriksen i organisasjonen.

AREOPAGOS

«Kristustempelet» på senteret i Hong Kong, Tao Fung Shan, som betyr «Fjellet der Kristusvinden blåser».

Areopagos i Norge, Danmark og Kina

Den frivillige organisasjonen Areopagos het tidligere Den Nordiske Buddhistmisjon og ble dannet av Karl Ludvig Reichelt i 1922. Han var misjonær i Kina fra 1903. Reichelt er spesielt kjent for misjonssalmen: «Din rikssak Jesus være skal...» Han mente at kirken måtte bryte tradisjonelle mønstre for

misjon og møte kineserne i deres egen kultur og kontekst. Han startet opp en egen virksomhet blant buddhistiske munk i Nanjing, men på grunn av krig i Kina, ble arbeidet flyttet til Tao Fung Shan (TFS) i Hong Kong.

Tao Fung Shan

I over åtti år har dette stedet vært et viktig kristent senter for forskning,

Elida

«Sang under seil»

Fengende gospel på langbrygga og gospelkveld i Imanuelkirken

Søndag 20. juli er en dag å merke seg! Da kommer en av Skandinavias største, moderne seilyachter «Elida» på 40 meter og «Gledessprederen» – en motorseiler på 49 fot til Langbrygga, Halden havn.

«Elida» er svenskeid, mens Gledessprederen» eies av Arne Håtveit, Hermon Høyfjellsenter.

Begge båtene brukes bl.a. til bryggekonserter med gospelsang og -musikk langs norskekysten, til glede for tilstedeværende.

«Elida», en av Skandinavias største moderne seilyachter, kommer til Halden søndag 20. juli.

«Elida» brukes bl.a. også i stor utstrekning til opplegg for konfirmanter i Sverige, og er i hel-årlig drift. Den har en stor besetning som står for de musikalske krefter av høy kvalitet.

Det blir «Sang under seil» fengende gospel på Langbrygga kl. 18.00 og gospelkveld med

livsfortellinger kl. 20.00 i Imanuelkirken. Du er hjertelig velkommen både på brygga og i kirken. Gratis adgang.

Ta gjerne med sommergjester, familie, venner og naboer. Se også www.elida.se

Hauge-spelet

Tøihusplassen, Gamlebyen, Fredrikstad fredag 4. juli kl. 20.00–22.00

Spillet om **Hans Nielsen Hauges** liv og virke blir for første gang fremført i Østfold. En av aktene er nyskrevet og har tilknytning til Grunnlovsjubileet.

Forhåndsalg av billetter: www.billettluuka.no, alle Narvesen- og 7-Eleven-butikker, Visit Sarpsborg tlf. 69 13 00 70 eller Normisjons regionkontor. **Priser forhåndsalg (pluss billettavgift 20 kr):** Hauge-spelet: Voksen kr 200,-/Barn (opp til 16 år) kr 100,-/Familie (foreldre og barn) kr 500,-. Guidet tur: kr 70,-.

For garantert sitteplass, ta med campingstol. Salg av vafler, kaker og kaffe fra kl. 17.30–20.00. Anbefalt parkering i sentrum, med gratis ferge til Gamlebyen. **Arr.: Normisjon region Østfold.**

GRIMSRUD

- en del av GGgruppen
LEIF GRIMSRUD AS
Svinesundsveien 334
Postboks 1034, 1787 Berg i Østfold
Tlf 69 21 64 20
www.leifgrimsrud.no

INDUSTRIOMRÅDER I BULIGFELT I VA-ANLEGG I BYGG
UTOMHUSANLEGG I SAMFERDSEL I SPEIELLE ANLEGGARBEIDER

Vakre blomster
Koselige buketter
Blomsterjord
Tilbehør

Blomsterland
Risum / BRA-veien
69 17 54 50 / 69 18 50 11

Blomster til små og store anledninger

RING-BLOMSTER
Kongens Brygge

Kongens Brygge
1767 Halden
Tlf. 69 18 54 15

Kjell Harlem
Gravemaskiner a.s.
Holmbo, Iddeveien 316
1765 Halden
Telefon 69 19 33 35
E-mail: post@khg.no

B I A
Berg, Idd og Aremark
Regnskapslag

Rødsveien 46 - 1781 Halden

DEKK FOR ALLE BEHOV!

DEKK Partner
Halden Dekk A/S
Kivssøvn, 4, 1788 Berg
Tlf. 69 19 55 75

Fra skog til bygg
Stangeskovene
TISTEDAL | TLF 69 19 08 00 | www.stangeskovene.no

Förliex
ESTABLERT 1861
Gaven som gleder
Storgata 3, Sydsiden
Tlf 69 18 20 33

Lie
Handelsgartneri
v/Odde Bru
Tlf. 69 18 00 20
Mandag–fredag 10–17
Lørdag 10–14

JERNIA
BILLINGTON
Tlf 69 17 24 20

Marthinussen MUSIKK AS
Pianostemmer/
tekniker
Prestegårdstveien 1,
1791 Tistedal
Tlf 91 36 02 45
sverre@
marthinussenmusikk.no
www.martinussenmusikk.no

Benytt
Menighetsbladets
samarbeidspartnere
når du handler!

Pilegrimsvandring

Vandringsdag langs den historiske leden

Søndag 27. april hadde Berg -, Halden – og Rokke menigheter felles pilegrimsvandring fra Rød Herregård til Berg kirke. Sammen fulgte vi den historiske pilegrimsleden som går gjennom Halden, merket opp med røde stolper.

AV ISELIN ANDERSEN GJØSTØL

På hver stolpe var det en liten quiz, hvor vandrerne også fikk trimmet hjernebarken. Solen skinte fra en knallblå himmel, hvitveisen lå som et teppe gjennom Remmendalen, fuglene sang for og med oss og Remmenbekken klukket vakre vartoner.

Det var lagt opp til ulike stopp underveis. Her ble vi blant annet bedre kjent med pilegrims-kulturen og med naturen. Vi sang sammen, fikk musikalsk underholdning og hadde en liten skattejakt, før vandringen ble

avsluttet med at Bergs junior-konfirmanter fremførte et dramastykke. Deretter hadde vi en pilegrimsgudstjeneste i Berg middelalderkirke. Denne kirken

ligger langs den historiske leden, og er brukt av pilegrimer på sin vandring fra ulike steder nedover i Europa – opp til Nidaros. Nidarosdomen er bygget på vår store nasjonale helgen, Olav den Helliges, grav. På menneskers vandring mot dette store pilegrimsmålet, gikk de gjennom vår by, Halden!

Hele mennesket involvert

De historiske pilegrimene hadde altså et konkret, hellig mål med sin vandring. I tillegg ble det lagt stor vekt på den mentale prosessen; på tankene og på

opplevelsene man hadde underveis. Selve reisen var like viktig som det å nå målet. På deres lange vandringer ute i naturen var alle sansene i bruk. Kroppen var i aktivitet. I hodet foregikk mentale prosesser. Hele mennesket var involvert.

Det var det også for Haldens pilegrimsvandrere den 27. april. De lyttet, luktet, smakte og så. De var i aktivitet, de deltok og de mottok opplevelser.

Dagen ble avsluttet med grilling i prestegårdshagen. Takk til alle som deltok for den flotte opplevelsen!

Våravslutning i Berg kirke

AV RAGNA RISTESUND HULT

Torsdag 24. april hadde Småbarnssang, Barneklubben og Juniorkonfirmantene felles Våravslutning i Berg kirke. Småbarnssang framførte «Minimusikalen Noah». De både sang og spilte på enkle rytmeinstrumenter. Barneklubben og Juniorkonfirmantene deltok med et dramastykke som handlet om Jesus som 12 års gutt i tempelet. I tillegg framførte de liturgisk dans instruert av to av årets konfirmanter. Både foreldre, søsken og besteforeldre var med som tilhørere. Etterpå ble det servert deilig kveldsmat nede i menighetshuset.

Fra solen står opp

av Lisbeth Bjerke

Fra solen står opp ved morgengry og sprer sitt lys over land og by. Til månen sender sitt bleke skjær, er gud deg nær.

I nattens mørke på sollys dag, I hverdagsmaset og karrierens jag, er gud deg nær.

På gode dager med smil om munn, I sorgens timer og savnets stund, er gud deg nær.

Når høyt du roper i avmakt ut: – Du har vel ikke forlatt meg Gud? Da er gud deg nær.

I alle faser ved liv og død, Lik solen stille i morgen rød, som månen blek når sol har gått ned, gir gud deg sin fred.

Gudstjenester

Berg kirke

Rokke kirke

Immanuels kirke

Asak kirke

Tistedal kirke

Idd kirke

Prestebakke kirke

Enningdalen kirke

Søndag 15. juni

Treenighetssøndag

ASAK KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kjell Halvard Flø. Natverd.

IDD KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved kapellan Martin Lund. Dåp. Natverd.

BERG KIRKE KL. 10.00

Villblomstens dag. Blomstervandring kl. 10.00. Oppmøte ved kirken. Marit Eriksen guider oss.

BERG KIRKE KL. 12.00

Blomstergudstjeneste ved sogneprest Kristin Bakkevig. Roald Tobiassen solist. I prestegårdshagen ved pent vær.

Søndag 22. juni

2. søndag i treenigheten

TISTEDAL KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kjell Halvard Flø.

TOMASGÅRDEN KL. 12.00

Pilegrimsgudstjeneste ved kapellan Martin Lund.

BERG KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Halvor Gregersen.

Søndag 29. juni

3. søndag i treenigheten

ASAK KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved kapellan Martin Lund. Dåp. Natverd.

TORVET KL. 11.00

Festivalgudstjeneste ved sogneprest Halvor Gregersen.

Søndag 6. juli

4. søndag i treenigheten

TISTEDAL KIRKE KL. 10.00

Økumenisk fellesgudstjeneste ved kapellan Martin Lund.

S. ENNINGDALEN KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kjell Halvard Flø. Natverd.

BERG KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Halvor Gregersen.

Søndag 13. juli

5. søndag i treenigheten

IDD KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kjell Halvard Flø. Natverd.

IMMANUELS KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved sogneprest Halvor Gregersen

Søndag 20. juli

6. søndag i treenigheten

- Asposteldagen

ASAK KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kjell Halvard Flø. Natverd.

EVINDSÆTRE KL. 11.00

Friluftsgudstjeneste ved sogneprest Reidar Finsådal. Ved regn blir gudstjenesten inne på Eivindsætre.

BERG KIRKE KL. 11.00

Familiegudstjeneste ved sogneprest Kristin Bakkevig og menighetspedagog Iselin Andersen Gjøstøl.

Utdeling av 6-års bok.

Søndag 27. juli

7. søndag i treenigheten

TISTEDAL KIRKE KL. 10.00

Økumenisk fellesgudstjeneste ved sogneprest Reidar Finsådal.

ROKKE KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved sogneprest Halvor Gregersen.

Tirsdag 29. juli

Olso

Elgåfossen kl. 18.00

Friluftsgudstjeneste ved sogneprest Reidar Finsådal. Ved regn blir gudstjenesten i S. Enningdalen kirke.

Søndag 3. august

8. søndag i treenigheten

IDD KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved sogneprest Reidar Finsådal. Dåp. Natverd.

BERG KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kristin Bakkevig.

Søndag 10. august

9. søndag i treenigheten

S. ENNINGDALEN KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved kapellan Martin Lund. Natverd.

IMMANUELS KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved sogneprest Jan B. Lystad.

Søndag 17. august

10. søndag i treenigheten

TISTEDAL KIRKE KL. 10.00

Gudstjeneste ved kapellan Martin Lund.

IMMANUELS KIRKE KL. 11.00

Byfestgudstjeneste ved sogneprest Jan B. Lystad.

Søndag 24. august

11. søndag i treenigheten

ASAK KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kjell Halvard Flø. Natverd.

EVINDSÆTRE KL. 11.00

Friluftsgudstjeneste ved sogneprest Reidar Finsådal. Ved regn blir gudstjenesten inne på Eivindsætre.

BERG KIRKE KL. 11.00

Familiegudstjeneste ved sogneprest Kristin Bakkevig og menighetspedagog Iselin Andersen Gjøstøl.

Utdeling av 6-års bok.

Søndag 31. august

12. søndag i treenigheten

TISTEDAL KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kjell H. Flø. Presentasjon av konfirmanter.

IDD KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved kapellan Martin Lund. Presentasjon av konfirmanter.

PRESTEBAKKE KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Reidar Finsådal. Presentasjon av konfirmanter.

BERG KIRKE KL. 11.00

Eller eventuelt friluftsgudstjeneste. Se nærmere info på våre hjemmesider eller annonse i HA.

ROKKE KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Halvor Gregersen. Presentasjon av konfirmanter.

Søndag 7. september

13. søndag i treenigheten

ASAK KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved kapellan Martin Lund. Presentasjon av konfirmanter.

IDD KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Reidar Finsådal. Dåp. Natverd.

IMMANUELS KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Jan B. Lystad.

BERG KIRKE KL. 11.00 (OG EVENTUELT KL. 13.00)

Gudstjeneste ved sogneprest Kristin Bakkevig og menighetspedagog Johannes W. Halvorsen. Presentasjon av konfirmanter.

Søndag 14. september

Vingårdssøndagen

S. ENNINGDALEN KIRKE KL. 11.00

1-2-3-gudstjeneste ved kateket Ragna R. Hult.

IMMANUELS KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Jan B. Lystad.

Presentasjon av konfirmanter.

ROKKE KIRKE KL. 11.00

1-2-3-gudstjeneste ved sogneprest Halvor Gregersen.

Søndag 21. september

15. søndag i treenigheten

ASAK KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kjell Halvard Flø. Dåp. Natverd.

IDD KIRKE KL. 11.00

Høsttakkegudstjeneste ved kapellan Martin Lund. Utdeling 4 og 6 års bøker.

IMMANUELS KIRKE KL. 11.00

1-2-3- og babysanggudstjeneste ved sogneprest Halvor Gregersen og kateket Ragna R. Hult.

BERG KIRKE KL. 11.00

Back2Church-gudstjeneste ved sogneprest Kristin Bakkevig m.fl. 50 års konfirmanter.

Søndag 28. september

16. søndag i treenigheten

TISTEDAL KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kjell Halvard Flø. Natverd.

PRESTEBAKKE KIRKE KL. 11.00

Høsttakkegudstjeneste ved sogneprest Reidar Finsådal. Utdeling av 4 og 6 års bøker.

BERG KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Kristin Bakkevig.

ROKKE KIRKE KL. 11.00

Gudstjeneste ved sogneprest Halvor Gregersen.

Nytt fra Rokke menighet

6-årsbok

23. mars var det utdeling av 6-årsbok med Iselin og kirke-kaffe. Etterpå ble regnskapet for 2013 lagt frem. Innsamlet totalt ble kr 54.926,-, kr 27.622 ble overført til egen virksomhet og kr 27.304,- ble bokført til andre.

Møte i Menighetsrådet

23. april ble Ole Martin Kynningsrud valgt til ny leder, siden Arnstein Vold ønsket å trekke seg etter flere år som leder. Han vil avlaste Ole Martin i Fellesrådet. En stor takk til Arnstein for jobben han gjort og vi ønsker Ole Martin lykke til med sine nye oppgaver.

Pilegrimsvandring

27. april var det pilgrims-vandring fra Rød Herregård til Berg kirke med forskjellige poster innlagt underveis. Det var et flott landskap vi gikk gjennom. Turen ble etterfulgt av gudstjeneste i Berg kirke. Deretter var det grilling i Prestegårdshagen. Årets 10-åringer med familier var spesielt invitert. Det var fint vær og et flott arrangement.

Friluftsgudstjeneste

18. mai var det friluftsgudstjeneste på Høiås, ca 40 var møtt fram. Halden Skiklubb stod for kaffeserveringa. Været var fint.

Nå er våren gått over til sommer, konfirmanter er ferdig med sine forberedelser til selve konfirmasjonen, og den er også over nå. Det var en fin gruppe på 7 flotte ungdommer som ble presentert for oss. 6. april hadde konfirmanter i Halden, Berg og Rokke framføring av en musikal i Immanuelskirken. Det var en flott presentasjon av noe de hadde lært i løpet av våren. All ære til lederne for dette arrangementet. De avsluttet konfirmanttiden med en liten familiefest på bedehuset 27. mai. På konfirmasjonsdagen 1. juni, var det strålende vær og mange besøkende i kirken. Johannes Halvorsen holdt en fin tale for dagen.

Slekters gang

DØPTE:

Asak kirke:

Amélie Berger-Mork
Vanessa Faye Olaisen
Leana Faye Olaisen
Maren Signebøen
Sigrid Møen
Jenny Sofie Enger-Larsen
Charlen Marie Karlsen Torp
Leon Alexander Løvhaug
Syversen

Tistedal kirke:

Julie Eilertsen
Amelia Kristiansen Eriksen
Jakob Graff Shernazarov
Ludvig André Rosnæs
Sverre Langbråten
Emilio Kildebo Hansen

Idd kirke:

Martine Eise Eklund
Celine Amelia Eklund

Prestebakke kirke:

Emil Johannes Buer

S. Enningdalen kirke:

Maia Fredrikke Walin
Pammer

Berg kirke:

Jenny Lothe Albretsen
Celia Helen Strand
Nora Alexandra Jonasson
Mille Falmark Jensen
Aurora Tvete Ottersen
Mathilde Nordahl Croker
Ea Sofie Skaug-Jørgensen
Josefine Wester Larsen
Iben Westberg
Mie Hoff
Brage Lindvik
Herman Thowsen
Jon Elias Falteng Huseby

Leander Viken

William Fratzke Uldal
Teodor Ronneid Waage
Alexander Erling Thunem-Nordby
Arian Slang Karlsen
Henrik Eriksen
Sebastian Gjerstad

Rokke kirke:

Anders Dokke Herrebrøden
Henrik Eriksen
Tobias Agermose Alderin

Immanuels kirke:

Linnea Grønland
Alexander Skammelsrud
Philip Buer Solhaug
Sander Grønseth Lauritzen

VIELSER:

Asak kirke:

Anne Line Bernstrøm
og Joachim Myhren
Svendsen
Anne Charlotte Lorentsen
og Wilhelm Eng
Victoria Natos Ortega og
Pål Einar Bjørke

Tistedal kirke:

Anne-Lise Holm og
Leif Johan Pedersen

S. Enningdalen kirke:

Hilde Marie Wold og
Kristian Barnes

Immanuels kirke:

Marina Eriksen – viet
på festningen

DØDE:

Asak kirke:

Hildur Tordis Lindahl
Rolf Edmund Olsen

Idd kirke:

Randi Evensen
Mary Hildegard Karlsen
Aslaug Krog
Kari Johanne Auliebråten
Ranveig Ingeborg Eltvik
Aasgaard
John Yngvar Karlsen
Kjell Arne Johansen
Leif Kåre Gangstad
Frode Tvilberg
Kjell Aadahl
Jørn Berthry Krosby
Holger Karl Frimann

S. Enningdalen kirke:

Jens Arne Arneberg
Rune Georg Bergstad

Den norske kirke i Halden

Os Allé 13, 1777 Halden
fellesraadet@kirkenshus.halden.no
Kontor for kirkevergen, alle menighetene og kirkene i Halden.
Ekspedisjonstid 10.00-14.00
tirsdag-fredag. (mandag stengt)
Telefon 69 17 95 30
Fax 69 17 95 31

Kirkevergens kontor:
Kirkeverge Jan Ivar Andreassen
906 59 492 / 69 17 95 42
Administrasjonsleder Torild Hauge
924 08 791 / 69 17 95 40
Driftsleder kirkegård Knut Skram
913 93 921

Idd menighetskontor:
Daglig leder Ingunn Holmberg
995 07 913 / 69 17 95 65

Kirkelig undervisning:
Menighetspedagog
Iselin Andersen Gjøstøl
415 80 269/69 17 95 69
Menighetspedagog
Johannes W. Halvorsen
941 71 465/69 17 95 66
Kateket/trosopplærer Ragna Ristesund Hult
934 91 954/69 17 95 67

Diakoni:
Diakon Hilde Finsådal
951 06 257/69 17 95 54
Menighetspedagog Iselin Andersen Gjøstøl
415 80 269/69 17 95 69

Berg kirke:
Sogneprest Kristin K. Bakkevig
482 69 054/69 17 95 51
Kantor Sevinj Mirzayeva
994 00 894/69 17 95 64
Driftsleder Knut Skram
913 93 921

Immanuels kirke:
Sogneprest Jan B. Lystad
412 05 130/69 17 95 62
Kantor Marie Håkensen
467 81 696
Kantor Sevinj Mirzayeva
994 00 894/69 17 95 64
Kirketjener Øystein Jansen
902 89 122
Kirketjener Ole Johannes Ulseth
936 47 397

Rokke kirke:
Sogneprest Halvor Gregersen
905 50 329/69 17 95 52
Organist Jan Erik Norheim
918 68 861
Kirketjener Morten Lager
907 53 131

Asak kirke:
Sogneprest Kjell Halvard Flø
917 06 068/69 17 95 50
Kapellan Martin Lund
970 62 446/69 17 95 68
Kirketjener Ole Johannes Solberg
954 64 621

Idd kirke:
Sogneprest Reidar Finsådal
901 32 327/69 17 95 60
Kapellan Martin Lund
970 62 446/69 17 95 68
Organist Knut Ronald Haugen
917 10 691
Kirketjener Karin W. Hansen
915 66 037

Prestebakke kirke:
Sogneprest Reidar Finsådal
901 32 327/69 17 95 60
Organist Pål Espen Haugen
906 50 619
Kirketjener Svein de Flon
481 85 940

Tistedal kirke:
Sogneprest Kjell Halvard Flø
917 06 068/69 17 95 50
Kirketjener Venche Solberg
907 89 361

Dette har betydd noe for meg

Elin Hammer Torp

I løpet fjoråret har menighetsrådet i Berg, akkurat som andre menighetsråd landet rundt, behandlet saken om innkjøp av ny salmebok til kirken. Det har vært en prosess på flere måter – både når det gjelder selve salmeboken og hvordan den har blitt til, og også i forhold til hvordan menighetsrådene skulle forholde seg til innkjøp av den nye boken. Det er mye å ta hensyn til når en ny salmebok skal settes sammen og redigeres – hvilke salmer skal med i en ny utgave, og hvilke salmer skal ikke lenger regnes som aktuelle, og er det noen helt nye sanger som skal være med som salmer? Rent språklig er det også flere hensyn å ta, for språket er i konstant utvikling på alle fronter. I den nye salmeboken er språk virkelig tatt på alvor; mange

salmer er oppført både på bokmål, nynorsk og på ulike varianter av samisk.

Første søndag i advent i fjor vinter tok vi den nye salmeboka i bruk i Berg menighet. Vi hadde også en salmekveld med en representant fra bispedømmet som kåserte om bakgrunnen for boken og som ga oss musikal-ske smakebiter fra noen av salmene. I flere av gudstjenestene har vi sunget nye salmer, og vi har allerede oppdaget at boka rommer mange nye, flotte salmeskatter.

Men salmeboka inneholder mer enn bare salmer og oversikt over forfattere og komponister. Den har fått en egen bønnebok, «Norsk bønnebok» som følger etter alle salmene. Jeg har lagt merke til at dette er noe omdiskutert, og at

noen mener at en salmebok bør være nettopp det, en salmebok – og bare det. For meg ble denne delen av salmeboken en positiv overraskelse. Her er det gamle tradisjonelle bønner og bønner som har fulgt kirken gjennom flere århundrer ved siden av bønner som er formet for moderne mennesker i vår tid. Det er bønner for det meste av det som kan møte oss i livet, både «livets lyse sider» og de mer mørke varianter. Når en begynner å bla seg gjennom og lese i denne bønneboken, finner en ut at det er bønner for mange og konkrete situasjoner som mennesker kan komme opp i gjennom livet. Noen ganger og til noen tider i livet kjennes det godt å kunne bruke «ferdige» bønner, bønner som allerede er formulert. Andre

ganger kan bønn kanskje formes som et stort skrik til Gud, eller som en stille takk. Alle disse avskygninger av bønn kan en finne i bønneboken. Dersom noen tilfeldigvis skulle bli sittende å bla i salmeboken under gudstjenesten, vil en kunne komme over bønner som kan være aktuelle akkurat der og da, uten at en på forhånd hadde satt seg ned for å lete etter en bønn.

Bønneboken kan brukes av presten i gudstjenesten, og den kan brukes av deg og meg i hverdagen. Det er verdt å bla litt langt bak i salmeboken, nærmere bestemt fra side 1131 og utover!

Artikkelen til Elin Hammer Torp fortsetter i neste utgave av bladet.

Ordet er ditt

Per Oddvar Jacobsen

Rødsberget og hjerterisstrærne

«Det heiter ikkje: eg – no lenger. Heretter heiter det: vi.»

Slik skriver hun, Halldis Moren Vesaas, i diktet «Tung tids tale», utgitt i 1945. Midt inn i krigsårenes hverdag.

Det er så mangfoldig, livet. Rødsberget gir også virkelig-heten stemme.

«Jeg gikk den gamle veien mot fjellet midt i byen, fjellet med hjerterisstrær», skriver Bjørn Gunnar Olsen i *Under kirkegårdsstjernen* fra 1975. «En gang risset de navnene sine i hjerter på bjerkestammene, unge, higende.»

Når de gamle bjerkene kler seg til 17. mai, er det også et skjær av lysegrønt håp her oppe.

Men det er mer: En bauta-sten, fra 1898, forteller om kamper på Rødsberget i 1660. Minnetempelet har stått her siden 1948. En bauta til, reist 50 år etter frigjøringen i 1945, med 46 navn. Og i skråningen mot vest: minnesmerket med 2207 2011 risset inn.

Navn i trær. Navn i sten. Det har så mange sider, livet.

I 1660, midtvinters, i streng kulde, var Halden beleiret av svenskene i nesten seks uker. Det var kamper mange steder. På Rødsberget: en forskansning av tømmer og sten, ikke stor; 400 mann og to kanoner.

Forstrøm skriver: «*I to uker hadde den lille besætning holdt vakt der oppe på fjeldet, gjort utfald fra sitt blokhus og kjæmpet med fienden; i tre dage var de nu blit beskudt og var så medtat av nattevaaken, av frost og sult, at det ikke var tale om at holde ut en storm.*» Omringet av 3000 mann valgte derfor major Johan Forbus å trekke seg ut og ned mot byen natten til 25. januar. Men retretten ble oppdaget. Angrepet kom. Mange mistet livet. Også her oppe.

Rart å tenke på, i dag, under hjerterisstrærne. Så sammensatt det er, livet. Så mange retninger det kan ta. Så mange drømmer som kan kolliderer med en brutal virkelighet. Og så mange som har visst det: «*Det heiter ikkje: eg – no lenger.*»

Jeg kjenner stiene og

skrentene på Rødsberget, lekte her i guttedagene, sprang sikksakk mellom søylene i Minnetempelet tidlig på 50-tallet. Visste ikke hva krig og urett var. Løp og lekte. I frihet. Visste ikke hva det var heller. Så kjærestepar, som eide lykken, på benkene, hjerter i bjerkestammene.

Visste ikke, ikke da, hva okkupasjon var. Hvilken ideologi den hadde, okkupasjonsmakten. Hvilke mål, og hvilket menneskesyn.

Navn i trær, navn i sten. «*Det heiter ikkje: eg – no lenger. Heretter heiter det: vi.*» Jeg vet hva jeg skal takke dem for, de som gjorde motstand, de som kjempet, de som falt. Og så vet jeg, slik det er hamret inn, at jeg ikke skal tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer meg selv. Min bror er alle steder. «*Eig du lykka så er ho ikkje lenger berre di.*»

Midt inn i kriger og konflikter, midt inn i all nød og urett: Hva ville det åpne for om flere kunne se sin bror, og si, med Olav Duun: «*Eit menneske han óg.*»

Med fulle rettigheter til et verdig liv. Overalt og alle steder.

Vi trår feil. Det er også en side ved det å være menneske. Men å være menneske er også å vite hva som er rett. Hva som er rett? «*Det skal du ane.*», sier Knappestøperen til Peer Gynt. Innerst inne.

«*Eit menneske, han og.*»

Og vi handler. De gode hjelperne er der. Enkeltmennesker. Organisasjoner. Nasjoner. Likevel kan avmakten komme. Midt inn i kompliserte kriger og konflikter, midt inn i all nød og urett.

Jeg vet at det er langt mellom enkle løsninger. Likevel: Vi må aldri slutte å tro på de utstrakte hendene, aldri slutte å strekke dem ut under våre lysegrønne hjerterisstrærker. Det er frihetens ansvar. Så, plante, ikke bare i vårvarm muld, men også der jordsmonnet er karrig.

Om det nytter? Hør hva hun sier, Halldis Moren Vesaas:

«*Det hjelper da litt, nokre få forfrosne, at du er varm.*»

Bryllup – Dåp – Konfirmasjon Jubileer – Minnestunder Naturligvis bruker vi hvite duker og hvite tøyservietter til livets store anledninger! Vi serverer aldri annet enn hjemmelaget mat. Tlf. 69 17 52 32 – hele året rundt. Fredriksten Kro	Bakkens Auto A/S AUTORISERT VERKSTED Periodisk kjøretøykontroll Service, oppretting, lakkering Tlf. 69 19 61 80 Fax 69 19 61 09 Kleppervn. 1793 Tistedal	HALDEN TAXI TLF. 69 21 32 00	BANDA Gerd Holm's Efft. AS Bandagisten Hilde Fosdahl Storgt. 10 ved Berg Sparebank Tlf. 69 18 12 88 GODKJENT LEVERANDØR AV HELSE- OG SYKEARTIKLER	Comfort Rørleggeren i nærheten E. JØRGENSEN A/S Tlf 69 17 86 14 www.f-jorgensen.no
Kynningsrud BÅT-HOLM AS Vi satser på service	HALDEN DATASERVICE Når det gjelder IT og økonomi REGNSKAPS-SERVICE	KIWI minipris BRØDLØS TLF. 69 17 20 37	Ottar Linde-Nielsen a/s JUVELER Tlf. 69 17 60 62	LINDHAUGEN MASKINENTREPRENØR & ANLEGGSGARTNERFIRMA Løkkevikveien 3, 1747 Skjeberg Tlf 69 18 76 00 www.lindhaugen.no Din samarbeidspartner på grunnarbeider og grøntanlegg